

FAKTA: Professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsopgave

Danske Professionshøjskolerne har til sammen over 70.000 studerende på grunduddannelser. De syv professionshøjskoler, Medie- og Journalisthøjskolen og Maskinmesterskolen København uddanner årligt 4 ud af 10 af dimittenderne på det videregående uddannelsesområde i Danmark. Sektorens udbyder en lang række professionsrettede bacheloruddannelser, hvor de største er pædagog, lærer, sygeplejerske, socialrådgiver, fysioterapeut og bygningskonstruktør. Derudover udbydes en række teknisk-merkantile uddannelser, som diplomingeniør, bioanalytiker, maskinmester og journalist. 80 procent af dimittenderne får job på det offentlige arbejdsmarked og 20 procent i privatrettede professioner og erhverv. Professionshøjskolerne udbyder uddannelserne fra 40 byer fordelt i hele landet.

Med den nye lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser fra 2013 fik professionshøjskolerne den opgave at varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter og aktivt medvirke til, at ny viden tilvejebringes og bringes i anvendelse i såvel den private som den offentlige sektor.

Forsknings- og udviklingsaktiviteterne har ifølge lovtæksten ”...til formål at tilvejebringe ny viden og konkrete løsninger på udfordringer inden for de erhverv og professioner, som professionshøjskolens uddannelser er rettet mod.”

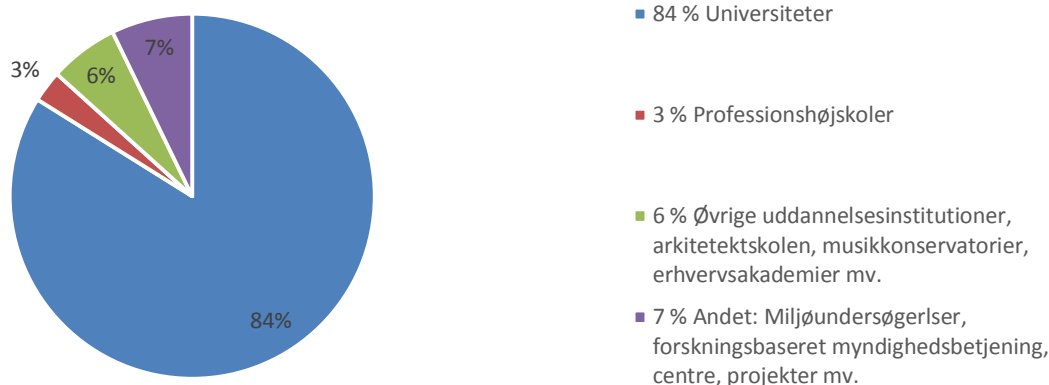
Finansiering af professionshøjskolernes forskningsforpligtigelse

Med den lovpligtige forskningsforpligtigelse modtog professionshøjskolerne i 2013 for første gang egentlige forsknings- og udviklingsmidler på i alt 273 mio. kr. (2016-priser). Midlerne, der med finanslov 2016 blev forlænget ud i budgetårene til 2018, kan ses som en forlængelse af de globaliseringsmidler, der udløb med 2012; dog er beløbet 22 mio. kr. mindre end globaliseringsmidlerne, som i 2012 udgjorde 295 mio. kr. (2016-priser).

Udviklingen i politisk prioriterede midler til sektoren.										
2016-priser (mio. kr.)	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Globaliseringsmidler	192	337	289	295	0	0	0	0	0	0
FoU midler	0	0	0	0	273	275	273	273	273	273
Andre politisk prioriterede midler	39	38	36	0	0	0	0	0	0	0
I alt	232	375	326	295	273	275	273	273	273	273

Kilder: Aftaler om fordeling af globaliseringspuljen, trepartsaftalen, diverse finanslove og udmeldelsebreve til institutionerne fra Undervisningsministeriet samt Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Bevillingen på 273 mio. kr. udgør, som det fremgår af figuren på næste side, i alt 3 pct. af statens samlede forskningsbudget til uddannelsesinstitutioner i 2016. I det samlede offentlige forskningsbudget svarer dette til 1,3 pct.

Finanslovsbevillinger til forskning og udvikling 2016 fordelt på uddannelsesinstitutioner.

Kilde: Danmarks statistik

Ekstern finansiering gennem fonds- og puljemidler

Udover den årlige finanslovsbevilling på 273 mio. kr., som er den væsentligste kilde til finansiering af professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter, medfinansierer eksterne fonds- og puljemidler årligt for 128 mio. kr. (2014-tal). I forhold til 2013 var det en stigning på 19 procent. Det er en forudsætning for muligheden for at tiltrække eksterne midler, at professionshøjskolerne har en fast grundbevilling til forskning- og udviklingsopgaver.

Sammenhæng mellem uddannelse, praksis og forskning

Sektorens forskning og udvikling gennemføres i samarbejde mellem medarbejdere og studerende, aktører fra det private og offentlige arbejdsmarked i form af kommuner, regioner og virksomheder og andre videns- og forskningsinstitutioner. Sektorens samarbejde og partnerskaber med private og offentlige aftagere i alle landets regioner og kommuner og udbud af uddannelser i hele landet giver professionshøjskolerne et indgående kendskab til nationale forskningsbehov og muligheder inden for de fagområder, der uddannes i.

Det er en del af uddannelsen på en professionshøjskole at øve sig i at tilegne, dele, dokumentere og omsætte viden i professionel praksis i skoler, daginstitutioner, pleje m.v. Det kræver aktive fagmiljøer på uddannelsesinstitutionerne, hvor de studerende kan deltage i FoU-projekter, som en naturlig del af uddannelsen. Derfor deltager studerende aktivt i en lang række FoU-projekter, som vist i eksemplerne herunder.

Eksempel på FoU projekt: Demonstrationsskoleprojektet – digital målpil til undervisning

Demonstrationsskoleprojektet omfatter fire tværgående forskningsprojekter og fem demonstrationsskoleprojekter, herunder projektet 'Digitalt understøttede læringsmål'. Det overordnede formål med projekterne er at styrke elevernes kompetencer inden for informationsanalyse, kreativitet og problemløsning. Et konkret produkt er målpilen – et digitalt værktøj, der skaber visuelt overblik og anviser nye måder at planlægge, gennemføre og følge op på målstyret undervisning.

Projekterne har løbende inddraget lærerstuderende, givet dem undersøgelseskompetencer og været med til at koble teori med praksis. Bag projekterne står Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Læremiddel.dk, Alexandra Instituttet, UCC, University College Lillebælt, University College Sjælland, University College Syd-danmark, VIA og Metropol samt 30 deltagende skoler.

Demonstrationsskoleprojekterne er bevilliget af Undervisningsministeriet i samarbejde med Finansministeriet og KL i rammen af den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi.

Eksempel på FoU projekt: VIOL – Velfærdsteknologi, innovation, omsorg og læring

VIOL er et kombineret udviklings- og forskningsprojekt, som analyserede brugen af velfærdsteknologi i professionspraksis i Danmark og internationalt ved at afdække de nye fordringer, som teknologien stiller til fremtidens velfærdsprofessionelle, dvs. deres 'teknologiske dannelse'.

Projektet førte også til nye uddannelsesforløb, der understøtter de studerendes udvikling af kompetencer til at arbejde professionelt med velfærdsteknologi i alle uddannelser på University College Sjælland (UCSJ). Viden og metoder indgår derudover i efter- og videreuddannelse og i samarbejder med praksis om kompetenceudvikling og implementering af velfærdsteknologi. Projektet er et samarbejde mellem UCSJ og Roskilde Universitet.

Eksempel på FoU projekt: Genoptræning af hjertepatienter

Et klinisk forskningsprojekt om motion og hjertepatienter har vist, at fysisk træning har en dæmpende effekt på inflammationstilstanden i kroppen. Et forsøg med 121 hjertepatienter viste, at fysisk træning tre gange om ugen i 12 uger har større effekt end to gange om ugen i otte uger.

Aarhus Universitetshospital har på baggrund af forsøget ændret praksis og tilbyder nu alle hjertepatienter 12 ugers genoptræning mod otte tidligere. Studerende fra VIA University College har været med til at iværksætte analyserne, og projektet blev et foregangsprojekt for andre samarbejdsforløb mellem studerende og forskere. Forskningsprojektet har været forankret på Bioanalytikeruddannelsen på VIA University College i Aarhus i samarbejde med Fysioterapi- og Ergoterapiafdelingen, Hjerter-lunge karkirurgisk afdeling T, Klinisk Immunologisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital og Institut for klinisk medicin på Aarhus Universitet.

Eksempel på FoU projekt: Succes med implementering af velfærdsteknologi

Det kan lykkes at implementere velfærdsteknologi, når alle relevante aktører inddrages og kan se pointen. For eksempel et vaske-tørre toilet til en handicappet, så det er muligt for at blive selvhjulpnen dér, hvor de fleste foretrækker at være alene. Konkret matcher Lab X-projektet virksomheder og kommunale institutioner i Nordjylland, som gerne ville udvikle, afprøve eller implementere velfærdsteknologi. Formålene er at skabe vækst i virksomhederne og udvikle teknologi til gavn for borgere, medarbejdere og samfundsøkonomi.

Projektet udviklede en generel viden om offentlig-privat samarbejde om ny teknologi, som bruges i UC Nordjyllands uddannelser til ergoterapeut, fysioterapeut og sygeplejerske. Projektet har ført til nyt samarbejde mellem UC Nordjylland og Aalborg Kommune om implementering af velfærdsteknologi og udvikling af 'business cases' ved indførelse af ny teknologi. Projektet er et samarbejde mellem UC Nordjylland (projektansvarlig), Aalborg Universitet, uddannelsesinstitutionen SOSU Nord, 11 virksomheder og otte offentlige institutioner/myndigheder.

Eksempel på FoU projekt: Sygeplejerskeuddannelsen i samarbejde med Rigshospitalet

40 sygeplejestuderende fra Metropol deltager i et pædagogisk forsknings- og forandringsprojekt "På Tværs", der er et samarbejde mellem Rigshospitalet, fire psykiatriske centre i Region Hovedstaden, fire kommuner og Institut for sygepleje på Metropol. Projektet er forskningsforankret på Roskilde Universitet.

Projektet har fokus på læring i et sammenhængende perspektiv ift. den studerendes udvikling af kliniske færdigheder og kompetencer og udvikling af en stærk professions- og fagidentitet, der matcher fremtidens krav til professionsudøvere af sygepleje.

Projektets formål er ved hjælp af fire udvalgte eksperimenter/pædagogiske greb at skabe sammenhæng i læring og udvikling af den studerendes kliniske kompetencer på tværs af sektorer samt at styrke den studerende i sit professionsidentitetsarbejde gennem hele den kliniske del af uddannelsen.

Eksempel på FoU projekt: TMTM - Tidlig Matematik Indsats til Marginalgrupper

Elever kan opleve, at matematik er svært, fordi det er abstrakt. Andre kan have problemer, fordi de ikke bliver udfordret nok. Et forskningsprojekt fra Institut for Skole og Læring på Metropol ser på begge problematikker: Hvorfor kommer elever i matematikvanskeligheder, og hvordan kan matematikvanskelighederne forebygges og afhjælpes?

Projektet 'Tidlig Matematik Indsats til Marginalgrupper' har fokus på en tidlig intervention og anviser undervisningsformer, som kan sikre, at alle elever kommer videre. Projektet er et kvantitativt studie, der kan vurdere effekten af indsatsen på elevernes udbytte af undervisningen.

Projektet gennemføres af underviser og studerende på Metropols læreruddannelse i samarbejde med Aarhus Universitet og er støttet af Egmont Fonden. 41 skoler i 31 kommuner er i involveret i projektet, der afsluttes i 2016.

Eksempel på FoU projekt: Folkets Bibliotek

Folkets Bibliotek' er et partnerskabsprojekt som skal udvikle ideer og koncepter til fremtidens folkebibliotek. Først indsamlede projektteamet viden på otte udvalgte biblioteker over hele landet, som blev omsat til 11 ideer, hvoraf fire blev udvalgt, udviklet og afprøvet på lokale biblioteker i samarbejde med medarbejderne.

En række af Danmarks Medie- og Journalisthøjskoles studerende har været involveret i forskellige faser af projektet. Projektet har også udviklet viden om brugerorienterede metoder, som bliver stadig vigtigere for de brancher, højskolen uddanner til. Den designantropologiske metode vil blive udnyttet i fremtidige projekter og undervisningsforløb på højskolen.

Projektet var forankret på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole med deltagelse af Kulturstyrelsen, og Tænketanken Fremtidens Biblioteker, otte biblioteker, antropologer, designere og studerende fra Inter Aktivt Design på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

Eksempel på FoU projekt: Læring for Alle

Læring for Alle er et treårigt kvalitativt studie, hvor forskere, professionelle og børn sammen skaber viden om, hvad der fremmer eller hæmmer børns deltagelsesmuligheder, udvikling af læringsmiljøer med høj kvalitet samt bidrager til positive forandringsprocesser i dagtilbud.

Forskningsprojektet genererer unik viden om børns perspektiver i institutionerne, giver pædagogerne nyt blik for læreprocesserne i hverdagens gøremål og faciliterer fælles videnudvikling. Pædagogerne opdager, at børn kan mere, end de tror, og kan være aktive medskabere af det gode hverdagsliv i daginstitutionerne.

Forskningsprojektet samarbejder med en række dagtilbud i fire kommuner herunder Bornholms Regionskommune og forskergruppen har løbende skrevet kapitler til lærebøger om involvering af børn som bidrag til en demokratiseringsproces samt kapitler om, hvordan man kan observere sin egen praksis.

Se flere eksempler i magasinet [PROFVIDEN](#) – Professionshøjskolernes videnregnskab om forskning og udvikling 2014

Samarbejde om videncentre

Professionshøjskolerne har organiseret sig i en række videncentre, som samarbejder om forskning og udvikling. Eksempler på videncentre, som professionshøjskolerne samarbejder om er:

NUBU: Nationalt Videncenter om udsatte børn og unge

NUBU er et partnerskab mellem alle syv professionshøjskoler, som er etableret, som har til formål at generere professionsrettet forskningsviden inden for feltet "Udsatte børn og unge" og at understøtte omsætning af denne viden i praksis og uddannelser. Det sker gennem systematiske netværksaktiviteter og ved at professionshøjskolerne synliggøres som strategisk relevant vidensaktør inden for feltet udsatte børn og unge, gennem deltagelse i nationale og internationale forskningsprogrammer og som proaktiv initiativtager og samarbejdspartner ved identifikation af nye vidensbehov. NUBU skal tilføre sektoren en værdi, som de enkelte professionshøjskoler vanskeligt kan realisere alene.

NVL: Nationalt videncenter for læsning

Formålet er at samle, skabe og sprede viden om literacy, læsning, skrivning og sprog til gavn gennem formidling samt forsknings- og udviklingsprojekter i samarbejde med professionshøjskoler, universiteter, kommuner, organisationer, skoler og dagtilbud og andre videncentre i såvel Danmark som Norden.

Nationalt videncenter for læremidler

Formålet er at udvikle og formidle viden om læremidlers betydning for læring og undervisning.

Danske Professionshøjskoler er interesseorganisation for de syv danske professionshøjskoler, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole og Maskinmesterskolen København. Medlemsinstitutionerne uddanner en tredjedel af dimittenderne på det videregående uddannelsesområde med uddannelser til den private og offentlige sektor i alle dele af landet. Derudover varetager institutionerne efter- og videreuddannelse og forskning og udvikling inden for de professioner, der uddannes til.